

„Отаџбина је ово Србина...!“

Отаџбина је лирска, родољубива песма која је посебно привукла моју пажњу својом борбрно-осећајном структуром. Написана је у доба када се српски народ борио за ослобођење од вишевековне турске власти и паћеничког робовања. Она је дело епохе романтизма. Написао ју је велики српски родољуб Ђура Јакшић.

Погледајмо сам почетак песме. Она почиње везником „и“ што говори да то уствари и није њен почетак, већ само почетак дела њене бескрајне дужине. Три тачке на крају последњег стиха такође указују на то да је она бескрајна. Лирски субјекат ове песме је камен. Он симболише напаћени српски народ који је одлучан у намери да постане слободан. Он симболише целу Србију, све њене ране и сузе нанете од стране турске хладне руке. Камен је у песми оживљен стилском фигуром – персонификацијом, у коме се огледа бол и бес српског народа управо због тог бола. Српски народ је мучен петстотина година уназад и сада је одлучио да тако више не буде ни једну годину унапред. Тај камен није леп, он је унакажен кроз све те године малтретирања. Није леп, али је снажан. Он сада подсећа на мрачне векове кроз које је Србија прошла болно, без светлих тачака само турска црнина. Образ српски је ружан и пун ожиљака, ожиљака нанетих турским сабљама. Он је ружан, али хуман. Гадите се срећни европски народи, али не напаћених, унакажених образа српских и ожиљака, већ нечовечне турске руке и незанитсти турске сузама. Тај камен сада расте у пирамиду. Он је сада огроман, он је највећи. Он расте од гнева настрадалих душа, њихових костију поломљених турским сабљама. Тај гнев сада кључа. Он се сакупљао ту у остацима настрадалих стотинама година.

Турској власти не само да је дошао крај, већ ће бити и последица, по турски народ, на њихов рачун. Та пирамида је настала од крви дедова оних који су и данас спремни да бране Србију. Она се диже из дна – државе која је турски роб, до неба – слободне патриотске државе. А дедови данашњих јунака су себе жртвовали да би својим унуцима обезбедили дом, да би се и они једног дана борили. Од њихових костију расте пирамида, и ту је исказана

стил фигура градација – раст фигуре од дна до неба. Тај дом који су дедови градили својим унуцима је сада огромни зид, испред којег стоје јунаци и турска прљава и зла нога не сме крочити даље од тога. А крочи ли... Уђе ли у бесну и напаћену Србију? Из ње неће изаћи. И не само да неће изаћи, већ ће мученичком смрћу умрети – много гором него што је српски народ умирао вековима. И биће Турчину, пређе ли тај бедем јасно: шта је и где је отаџбина српска!

Стих је написан у лирском десетерцу преузетом из епске поезије. У песми још заступљена и стилска фигура алитерација – преовлађују сугласници Б, П, Г, К, Д, Т; који појачавају борбени и свечани звук у песми.

Када бих писала о овој песми онолико колико имам да кажем ова јефтина вежбанка не би била довољна. Све у свему, тим што би њена анализа могла бити бескрајна, показује се да је и она сама бескрајна. Стих који је уједно и наслов теме и последњи стих у песми, укратко препричава песму и представља њену коначну поруку, то јест представља поруку персонифицираног камена, лирског субјекта ове песма и чела пирамиде српске слободе. Ова песма је бескрајне и вечна, а ја сам само једна од седам милијади људи да бих је бескрајно и вечно анализирала.

Песма која нема почетка ни краја оно што је права у математици то је ова песма у српском језику.

Тамара Матић, VIII/4

(Други школски писмени задатак)

„Где ја стадох – ти ћеш поћи!“

Светли гробови је лирска мисаона песма настала у доба романтизма. Написана је поводом годишњице смрти песника и сликара Ђуре Јакшића. Написао ју је његово велики пријатељ Јован Јовановић Змај.

Ову песму можемо поделити на четири дела. У првом делу песник нам приказује своје виђење гробља, на потпуно дрогачији начин од онога каквим га ми најчешће видимо. Он нам говори како је гроб свуда око нас – на сваком месту којим прођемо налазе се остаци прошлих времена, подсетници на људе који су ту некада живели. При самом крају овог дела песме наилазимо на једно чудно поређење: „Све ј` гробље, ал` је и колевка!“ Баш као и у наслову ове песме, гробље које важи за мрачан и тмуран појам повезано је са нечим веселим и светлим. Песник нам оваквим поређењима, којих има много у песми, показује да су појмови који нам се на изглед чине као потпуно супрутни често веома повезани и зависе један од другог. На пример, гробље означава смрт, а колевка нов живот. Живот и смрт су јако повезани, јер живих људи не би ни било да није било њихових предака. Јован Јовановић Змај је један од ретких песника које је овакве супротности успео да повеже на тако лак и једноставан начин.

У другом делу песме се налазе стихови који су на мене оставили велики утисак:

*„Милионе прогутала ј' тама,
Црна тама многих тисућлећа,
Нико их се више и не сећа,
— Но погдеком увек гори свећа.
Ил' је свећа, ил' је име светло,
Ил' су дела која се не гасе,“*

Песник овим стиховима нама поручује да постоје светли гробови оних људи који су оставили значајан траг иза себе – урадили нешто по чему ће бити упамћени.

У трећем делу налази се још једна група стихова веома значајних за ову песму. У њима чујемо како борац борцу поручује:

„Где ја стадох — ти ћеш поћи!”

„Што не могох — ти ћеш моћи!”

„Куд ја нисам — ти ћеш доћи!”

„Што ја почех — ти продужи!”

„Још смо дужни — ти одужи!”

Овим стиховима писац показује нераскидиву везу између прошлости у будућности. Сви ми тежимо ка једном истом циљу – да обезбедимо што бољу будућност нашим потомцима. Трудимо се да изградимо што боље и чвршће темеље које ће наши потомци наставити да надограђују, увек стремећи ка томе да кућа знања буде што лепша и већа.

У последњем, четвртом делу приказан нам је тренутак са годишњице смрти где су се окупили млади људи – ученици Више гимназије београдске. Овде је претстављен разговор између Ђуре и тих младих људи, његових ученика, у којем он њима поручује да је јако важно веровати и стремити ка ономе што желиш да постигнеш.

Много ми се свидела ова песма јер је Јован Јовановић Змај, један од наших најбољих песника, у њој успео да повеже неповезиве ствари и пренесе нам неке поруке које ће свуда и сваком добу бити јасне и разумљиве.

Ана Исаковић, VIII/1

(Други школски писмени задатак)